

"ישיבישע בלאט"

"לאמדעט" ב"דף היומ" בשו"ת ומ"מ

דף יב.

1. **יאוחר דבר וכו'**, ויש לעיין האם זה מדין תדיר, או שזה דין קדימה מחודש בתמיד שהוא קודם לכל?
2. **אי דאפרשיה האידנא דחוי מעיקרא הוא**, ועי' תוס' ד"ה הג"ה הראשון, שבפסח כיון שהוא ראוי לשלמים חשיב נראה ודחוי, וקשה הא כיון שהוא קצת ראוי להיקרב פסח אינו יכול להקרב שלמים וכעדיין לא הגיע זמנו הוי?
3. **אפילו תימה מאורתא**, לילה אין מחוסר זמן, וקשה א"כ אפילו הקדישו מאתמול לא נדחה דב-יג' ראוי לשלמים, ומיד בלילה ראוי לפסח?
4. **תוד"ה יום במה שכתבו דבבמה גם לר"י אם עלה לא ירד**, וקשה הלא דין זה נלמד מ"וכל הנוגע במזבח יקדש" ובמה הרי לא נתקדשה?

התשובות

1. עי' **שיטמ"ק ב'** שזהו מדין תדיר, אמנם **בשאגת אריה סי' יז**, ובאור שמח קר"פ א' ד' נקט בפשיטות כצד השני, ועי' מה שהקשו לפי זה על הגמ' לקמן צא., ועי' **מנחת חינוך ה' ו'** דנקט שמשום דין יאוחר דבר יש לעכב את הפסח כשיעור זמן הקרבת התמיד גם כשלא קרב התמיד, ומוכח נמי כצד הב' ויותר מזה שדין יאוחר קובע זמנו של קרבן, ועי' **אבי עזרי** קר"פ א"ד' שהשיג עליו.
2. ביאר **הגרי"ז על פי דרכו** דדין שלמים בפסח חל מעיקרו בתחילת הקדשו וממילא גם גם בפועל מה שקצת ראוי לפסח מעכבו להקרב שלמים, כיון שדין שלמים בו חשיב כראוי ונדחה.
3. תירץ **הגרי"ז** דלגבי סברת נראה ונדחה לא מהני לילה לאו מחוסר זמן והטעם דדחוי מעיקרו הוא חסרון בחלות הקדושה שחלה עליו שקדושה דחוויה אינה יכולה לחול, וממילא סברת לילה לאו מחו"ז מהני לזה אבל נראה ונדחה הוא מציאות בפועל שהיה ראוי להקרבה ועכשיו אינו ראוי, ולזה לא יועיל סברות כלו של לילה לאו מחו"ז, ועין מחו"ז לבו ביום כי בפועל הוא היה במצב של ראוי להקרבה ועכשיו לא.
4. כן הקשה **הטהרת הקודש**, ו**תי' הגרי"ז** שאיירי במשלה בהם האור שאז לא יירדו בגלל הדין ש"נעשה לחמו של אש" וה יש גם בבמה, ועי' **שיעורי הגר"ד**.

קו "ישיבישע בלאט" לשמיעת השאלות והתשובות מידי יום - 0795255901

הערות הארות ומראי מקומות

הואיל ומקצתו ראוי, ובגדר הפסול ביאר הגרי"ז דלא מהני עקירתו לשלמים כיון שהוא "קצת ראוי", ועי' מה שהביא לדון מדברי הרמב"ם פסוהמ"ק טו' יא', ומה שמיישב שם.

תהא לאחר חצות, ומכאן הוכיח הטורי אבן מגילה כט: דביקור הקרבן יכול להיות גם קודם שהוקדש, ודלא כמו שנראה מרש"י שם ד"ה תמידין, וי"מ (מנחת יהודה) שהכא איירי שהקדישו ד' ימים קודם ע"מ שיחול לאחר חצות.

דתני דבי ר"י ליל שמיני נכנס לדיר להתעשר, והנה לכאורה כיון שמעשר זמנו מיד למחרת בבוקר עדיין שונה מפסח שיהיה זמנו רק לאחר חצות, ומכאן הוכיח טהרת הקודש שאין המחלוקת בין אביי לרב פפא על אורך הזמן שלא גורם למחוסר זמן, אי רק בוב ביום או גם לילה, אלא שלילה מצבו גרוע יותר מבחינת ה"ראוי להקרבה" ועל זה מביא רביה רב פפא שאינו מפריע, ועי' תוס' ביומא סד. ד"ה התם למה אין פסול נראה ונדחה בכל קרבן (לא רק במחו"ז) כי בלילה אין ראוי להקרבה, ועי' קה"י סימן י'.

עי' **ירושלמי שבת יט' ה'** מה שהוכיח מדין זה לגבי תינוק בליל שמיני ששם ערל עליה, ועי' אבי עזרי שבא לפשוט מזה את החקירה של השאגת אריה סי' נג' שמליל שמיני כבר ראוי למילה אלא שיש מעכב שלילה אינו זמן מילה, ועי' אחרונים.

תוד"ה לילה (השני), ע"ע תוס' תמורה י'. ד"ה ואזדא, ובשיטמ"ק כאן אות ח', ועי' באחרונים שהביאו תוס' לקמן קיד: ד"ה בהיתר, וכן בתמורה יט: ד"ה אף שקדושה חלה גם קודם יום השמיני ולפי זה ל"ק מה שהקשו דר"י בתמורה י'. איירי בדיעבד, ועי' בספרי בית בריסק מה שנו"נ בארוכה על שיטת תוס' כאן (ורש"י בבכורות כא: ד"ה לילף).

עוד הקשו בדברי תוס' אלו למה עובר לא יקרא מחוסר זמן כיון שיכול להקרב אגב אמו, עי' מנחת אברהם.

עי' מנחת חינוך (רצג' ה'), ושפת אמת למה לא הביא הרמב"ם להלכה את תנא דבי ר"י.

תוד"ה יום בעיקר קושייתם למה לא נלמד מ"ביום צוותו" שלילה אינו זמן הקרבה, עי' חק נתן ושפת אמת כמה נ"מ שיש בין אם נלמד רק מ"ביום צוותו", ע"ע ח' הגרי"ז, ועי' שאגת אריה נג' מה שהקשה מכאן לשבת קנג. עי' מרומי שדה.

בעלי חיים נדחין, מקורו עי' יומא סד., ועי' ערוך לנר סוכה לג. מה דעת החולק, ועי' קרן אורה שם, ובאבה"א מעה"ק טו' ד', ועי' מקדש דוד קל' סק"ב.

בהמה של שני שותפין וכו', עי' תוס' גיטין מג: ד"ה גמרו, ועי' תמורה יא: שמחלקת הגמ' בין שני שותפין לבהמה של אדם אחד שהקדיש חציה ששם אמרינן פשטה, ע"ש ח' הגרי"ז שהוכיח מהתוס' הנ"ל דדין פשטה אינו בקדושה אלא במעשה ההקדשה, ועי' ברכת שמואל קידושין סימן ז' ועוד, ועי' כאן תוד"ה הג"ה.

השאלות

1. **הפריש קרבן ונשתטה וכו'**, ועי' רש"י דקרבן שוטה דחוי כיון שאין לו דעת, וקשה הלא קרבנו של אדם קרב אף לאחר מיתות ובמה גרע שוטה ממת?, וכן מצינו במנחות צג. דהכל סומכין על קרבן חוץ מחש'ו ורואים שלא סומך אבל קרב?

התשובות

1. תירץ **המנחת ברוך** יח' ענף ב' דהכא איירי **בחטאת** שבמתו בעליה תרעה עד שתסתאב, והטעם דאף שדין לרצונו לא נאמר רק לגבי הריצוי ולא לגבי הכשר הקרבן, הכא בחטאת הא תליא בהא ולכן בשוטה הוי דחוייה, ובמנחות איירי בשאר קרבנות ואז כשר רק אינו סומך, (ודעת הרמב"ם עי' מעה"ק יד' י', ועי' עוד ירושלמי גטין ז' א' דפליג על סוגיין וס"ל דדין זה תלוי במחלוקת ר"י ור"ל בגדר שוטה אם הוא מופקע מהמעשה, או שהוא בר הכי רק חסר לו דעת כדי שהוא יהיה הפועל).

הערות, הארות, ומראי מקומות

תוד"ה ש"מ, במה שהקשו על ר"י בע"ב דהוי דחוי בידים, עי' ברכת הזבח שכבר תי' הגמ' שס"ד שבגלל שבידו לעשות תשובה לא הוי דחוי, ועי' צאן קדשים ושפת אמת למה לתוס' לא סגי בהכי.

דיחוי מעיקרא הוי דיחוי, עי' ספק הגמרא בסוכה לג. גבי דיחוי אצל מצוות, ומה שהביאה ראייה מהדס שהיו ענביו מרובות מעליו, עי' תוס' שם, וכאן בע"ב, ובפסחים צח. ד"ה ש"מ, ו ביומא סד.

ע"ב

בגדר קדושת הדמים בבהמת שותפין שהקדיש אחד מהם חציה, עי' אחיעזר ח"ג נו' א' דהוי קדושת דמים לגמרי, וע"ש סי' סו' ג' מה שתי' קושית השער המלך קר"פ ד' ה' דע"כ איך יכול לעשותה תמורה, אמנם בחי' מרן הגר"ז דף עח. תי' דהוי גופה קדוש אלא שכל קדושתו בשביל לרעות ולהמכר, ועי' מה שדן וביאר לפי ה בדברי התוס' בתמורה שם, וכן בגמ' כריתות כח. שהביאו התוס', ע"ע קוב"ש קידושין עא'.

ברמב"ם מעה"ק טו' ד' נראה שפסק שאין דיחוי בבע"ח, אמנם עיי"ש לח"מ שהקשה מהל' קר"פ ד' ד' ששם פסק את דברי המשנה בפסחים צז: בענין המקדיש נקבה לפסחו ושם בגמ' אמרינן דאזיל למ"ד יש דיחוי בבע"ח, עי' מה שתי' דהוי דיחוי אלים ולכו"ע מהני, וע"ע קה"י יג' ועוד שתי' דשם הוי דין מסויים במותר הפסח דלא נהיה שלמים רק מה שראוי לפסח, וע"ע כס"מ שם, ועל מה שיוצא לכאורה מדברי הרמב"ם שדיחוי מעיקרא דיחוי בקדו"ד ולא בקדוה"ג, עי' קרן אורה ובחי' מרן הגר"ז ובקה"י יא' מה שתירצו כל אחד לפי דרכו.

אמר עולא אר"י אכל חלב והפריש והמיר, עי' תוס' בע"א דאם המיר ואח"כ הפריש כיון דבידו לתקן לא נדחה, ועי' תוס' קידושין ז: וסנהדרין מז. דס"ל דגם כה"ג נדחה ונקט ר"י כסדר הזה בגלל מימרתו השניה דאיירי בנשתטה ואז לא שייך להפריש אחר שנשתטה, וע"ע קרן אורה ומרומי שדה.

רש"י ד"ה והמיר הביא המקור לדיחוי מומר מדרשא דעם הארץ פרט למומר, ובתוס' קידושין ז: הביאו המקור מזבח רשעים תועבה, ע"ע תוס' בסנהדרין מז. ובמשנה למלך שגגות ג' ז'.

"החיזוק היומי"

בסוגיין עסקנו רבות בדין של דיחוי, והנה יש להקשות דכל מושג זה של דיחוי לכאורה סותר את המושג של תשובה שאין הדלת ננעלת לעולם לפני הקב"ה, ואדם אע"פ שחטא עדיין יכול לשוב בתשובה ותתקבל תשובתו לפני הקב"ה, ולמה בקרבנות שהם קרבים לפני הקב"ה יש מושג של דיחוי?

ותירץ ה"יטב פנים" על פי מאמר הגמ' פסחים נד. דתשובה קדמה לעולם, והנה אחד מהדברים שנבראו בעולם הוא הזמן אבל בתשובה אדם כביכול עולה למעלה מהזמן, וממילא כשעשה תשובה כאילו נעקר הדבר כשלא היה ולא היה זמן שהיה דחוי כלל, וזה התחדש בבני אדם שהם ברי דעת אבל בקרבנות אף שקדושתם גדולה לא שייך להשיג מעלה זו, וביאר לפי זה המקרא בתהילים צ' תפילה למשה וגו', ותאמר שובו בני אדם, כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול, והיינו דאצל הקב"ה שהוא למעלה מהזמן שייך להכניס אלף שנים ביום וממילא אדם ששב כאילו מתחבר לקב"ה וכאילו לא חטא מעולם.

לע"נ הג"ר בן-ציון חיים בה"ג רבי משה זצ"ל נלב"ע טו' כסלו תשעח'

להנצחות והארות 0527652935, או 7652935@gmail.com לקבלת הדף במייל שלכם בקשה לכתובת זו, והדף יישלח אליך בל"ג מידי יום.

קו"י שיבישע בלאט" לשמיעת השאלות והתשובות מידי יום - 0795255901